

2021-04-08

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCHOLMSofia Hylander
070-562 13 75
sofia.hylander@tco.se

SOU 2020:66 Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk

U2020/06271

TCO har getts möjlighet att yttra sig om SOU 2020:66 Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk.

TCO lämnar i sitt yttrande huvudsakligen mer övergripande synpunkter kopplade till mål och syfte med utredningens förslag. För kompletterande och mer detaljerade synpunkter hänvisar TCO till Lärarförbundets yttrande.

Övergripande synpunkter

Utredningen har haft i uppdrag att analysera förutsättningarna för att sfi-elever ska erbjudas en likvärdig utbildning av god kvalitet, förbättra genomströmningen inom sfi, öka kompetensen ifråga om vuxnas andraspråksutveckling bland samtliga lärarkategorier inom kommunal vuxenutbildning, förbättra huvudmännens ledning och styrning samt föreslå hur huvudmännens ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet inom sfi kan stärkas.

TCO välkomnar utredningens grundläggande målsättning att förslag, bedömningar och rekommendationer ska bilda en helhet i syfte uppnå stärkt kvalitet och likvärdighet i komvux för elever med svenska som andraspråk. Att genom stärkt kvalitet i sfi-undervisningen skapa ökade möjligheter för nyanlända att kunna vidareutbilda sig är en viktig fråga för TCO. En likvärdig och välfungerande sfi-undervisning är särskilt angelägen för yngre vuxna som har goda förutsättningar för utbildning, men som fått sin barn-ungdomsskola havererad av krig och flykt.

TCO uppskattar också utredningens gedigna bakgrundskapitel som förtjänstfullt beskriver den kommunala vuxenutbildningens förutsättningar och utmaningar.

Nedan utvecklas TCO:s synpunkter på delar av utredningens förslag:

Kapitel 5: Styrning och ansvarsfördelning

I avsnitt 5.9 föreslår utredningen att de förändringar som behövs för att uppnå en förstärkt styrning – oavsett huvudmannens val av organisering – bör genomföras med utgångspunkt i dagens system och regelverk. Detta innebär att Skolverket ges i uppdrag att ta fram allmänna råd för det systematiska kvalitetsarbetet inom sfi samt att i samarbete med Upphandlingsmyndigheten ta fram ett stödmaterial till kommunerna om offentlig upphandling. Skolinspektionen föreslås få i uppdrag att göra löpande tillsyn av vuxenutbildningen, både på huvudmänna- respektive verksamhetsnivå, och föreslås därutöver få ett stärkt uppdrag att granska det systematiska kvalitetsarbetet inom den kommunala vuxenutbildningen.

TCO tillstyrker utredningens förslag.

Utredningen menar att grunden för huvudmännens systematiska kvalitetsarbete ligger i en förbättrad statistikinsamling. För att möjliggöra en förstärkt uppföljning har utredningen identifierat ett antal förbättringsområden i insamlingen av uppgifter om komvux och redovisningen av statistik. I avsnitt 5.11 föreslås bland annat att SCB gör en översyn av de kostnadsuppgifter som samlas in kring både vuxenutbildning och svenska för invandrare, att Skolverket i den officiella statiken om kursdeltagare redovisar uppgifter om kön och utrikes född på kommunnivå samt att avbrottsorsaker inom sfi följs upp systematiskt. Utredningen föreslår också att Skolverket i prognoser och rapporter om pedagogisk personal säkerställer personalstatistik för komvux och sfi samt att Skolverket ges i uppdrag att analysera likvärdig betygssättning inom sfi och att följa upp elevers studieavbrott.

TCO anser att en förbättrad och utvidgad statistikinsamling är central för att kunna följa den kommunala vuxenutbildningens utveckling på både nationell och kommunal nivå.

TCO tillstyrker utredningens förslag.

Kapitel 6: KSA – ett kommunalt språkansvar

Utredningen lämnar ett antal förslag som tillsammans med befintliga regleringar utgör ett ramverk kring kommunalt språkansvar, KSA. Ramverket innehåller bland annat skärpta krav på uppsökande verksamhet, tidsbegränsad sfi-period, ökade krav på studie- och yrkesvägledning och kartläggning, dokumenterade individuella studieplaner samt verksamhetspoäng som mått på elevens studietakt. Inom ramverket inrättas en KSA-funktion som tillsammans med komvux ansvarar för det kommunala språkansvaret.

TCO delar utredningens uppfattning att ramverket inom KSA – under förutsättning att det efterlevs – svarar mot flera av

utredningens uppdrag. TCO tillstyrker därmed intentionen i utredningens förslag.

TCO vill samtidigt påpeka svårigheten för framför allt mindre kommuner att leva upp till ansvarets högt ställda krav på både resurser och kompetens. Detta gäller även förslaget om att tidsbegränsa rätten till sfi till fyra år, med möjlighet till förlängning om eleven har särskilda skäl (avsnitt 6.5). Förslaget om tidsbegränsning är i sig både välmotiverat och angeläget men TCO bedömer att utredningen kan ha underskattat resursåtgången vad gäller utformning av extra undervisning på individuell nivå. Om inte tillräckliga resurser finns att tillgå riskeras de positiva effekterna med förslaget att utebli.

Kapitel 7: Vägledning och studieplanering

TCO delar utredningens bedömning att vägledning har potential att vara ett kraftfullt verktyg i arbetet med att åstadkomma en individanpassad kvalitativ utbildning som på sikt leder till ökad genomströmning. I kapitel 7 föreslås bland annat obligatorisk kartläggning för bedömning av elevens kunskaper samt individuella studieplaner som inkluderar progressionsplanering.

TCO tillstyrker utredningens förslag men vill samtidigt uppmärksamma Lärarförbundets invändning att införandet av en individuell progressionsplanering riskerar att öka lärarnas administrativa börda.

Kapitel 8: Fastställd kurstid och verksamhetspoäng i sfi

Utredningen föreslår att ett system med fastställda kurstider för respektive kurs och per studieväg ska införas i sfi. Kurstiderna ska anges i form av verksamhetspoäng enligt samma system som för övriga komvux, dvs. 20 vp/vecka motsvarar heltid och 800 vp utgör måttet för en helårsplats.

TCO menar att fastställda kurstider kan underlätta uppföljning och tillstyrker utredningens förslag.

Kapitel 9: Digitala studieformer

TCO delar utredningens uppfattning att hållningen till distansundervisning inom sfi bör vara restriktiv, inte minst med tanke på att sfi-studerande ofta har en hemsituation där det är svårt med såväl teknik som studiero.

TCO välkomnar också utredningens skrivningar om att lärcentrum kan spela en viktig roll för elever som deltar i digitala studieformer. TCO har i olika sammanhang lyft betydelsen av och potentialen i lärcentra – inte minst när det handlar om att skapa ett fysiskt sammanhang för distansstuderande.

TCO tillstyrker utredningens förslag.

Kapitel 10: Mer jämställda villkor genom vuxenutbildning

TCO välkomnar utredningens jämförande analys av utrikesfödda kvinnors och mäns villkor när det gäller studier och etablering på den svenska arbetsmarknaden. Utredningen har en tydlig ambition att ta fram en nyanserad och korrekt problembild och tydliggöra vilka delar som kan lösas inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen och vilka som förklaras av andra strukturella hinder. Utredningen landar (avsnitt 10.7.1) i förslag kring förstärkt uppföljning av befintliga verksamheter, projekt och insatser.

TCO tillstyrker utredningens förslag. TCO delar även utredningens bedömning att valideringen av kompetens inom kvinnodominerade yrken kan utvecklas samt att det bör utredas huruvida det bör vara möjligt att individualisera etableringstiden.

Kapitel 11: Kompetens

I kapitlet presenterar utredningen ett flertal förslag för ökad kompetens inom sfi och sfi i kombination med annan utbildning inom komvux. TCO tillstyrker på ett övergripande plan utredningens intentioner och förslag men hänvisar till Lärarförbundets yttrande för mer detaljerade synpunkter.

Ekonomiska konsekvenser

I konsekvensanalysen har utredningen beräknat specifika kostnader för föreslagna nya åtgärder. Det finns dock inte någon analys av de extra kostnader som med nödvändighet uppstår om utredningens förslag i praktiken genomförs vad gäller resursåtgång i undervisningen för att varje studerande ska kunna nå målen inom en kortare tidsrymd. TCO bedömer att det behöver tillskjutas påtagliga medel för att uppnå de resultat utredningen eftersträvar. Detta är dock långsiktigt väl motiverat då kunskaper i svenska är en nyckel till arbetsmarknaden, egen försörjning och det svenska samhället.

Therese Svanström
Ordförande

Sofia Hylander
Tf Utredningschef